

Ανακοίνωση Μαθήματος

Θεωρία Διεθνών Σχέσεων

Ακαδημαϊκό Έτος 2025–2026

Το μάθημα «Θεωρία Διεθνών Σχέσεων» αποσκοπεί στη συστηματική εισαγωγή των φοιτητών στα βασικά θεωρητικά και επιστημολογικά ρεύματα της διεθνούς πολιτικής, καθώς και στην κατανόηση των κύριων εννοιολογικών εργαλείων που χρησιμοποιούνται για την ερμηνεία της διεθνούς πραγματικότητας. Η διδασκαλία συνδυάζει ιστορική, θεωρητική και αναλυτική προσέγγιση, εξετάζοντας τόσο τις κλασικές όσο και τις σύγχρονες σχολές σκέψης των Διεθνών Σχέσεων.

Η ύλη του μαθήματος εκκινεί με την παρουσίαση του θεωρητικού πεδίου των Διεθνών Σχέσεων, την ιστορική εξέλιξη της θεωρίας και τη σύνδεση διεθνούς πολιτικής, θεωρίας και επιστημονικής έρευνας. Εξετάζονται οι βασικοί ορισμοί, η σημασία της θεωρίας και οι κύριες κατηγορίες θεωρητικών προσεγγίσεων.

Στη συνέχεια αναλύονται οι κλασικές και σύγχρονες εκδοχές της ρεαλιστικής σκέψης, με ιδιαίτερη έμφαση στον Κλασικό Ρεαλισμό, τον Δομικό Ρεαλισμό, τον Επιθετικό Νεορεαλισμό και τον Νεοκλασικό Ρεαλισμό, μέσα από τη μελέτη θεμελιωδών θεωρητικών όπως ο Θουκυδίδης, ο Μακιαβέλλι, ο Morgenthau και ο Kissinger.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται επίσης στις φιλελεύθερες θεωρήσεις της διεθνούς πολιτικής, στον Νεοφιλελευθερισμό, καθώς και στην αντιπαράθεση Νεορεαλισμού και Νεοφιλελευθερισμού ως προς τη φύση της διεθνούς συνεργασίας και των διεθνών θεσμών. Παράλληλα εξετάζεται η Αγγλική Σχολή και η έννοια της διεθνούς κοινωνίας μέσα από το έργο των Bull, Watson και Wight.

Το μάθημα προχωρά στις μεταθετικιστικές και κριτικές θεωρίες, περιλαμβάνοντας τον Κονστρουκτιβισμό, τον Φεμινισμό, τον Επιστημονικό και Κριτικό Ρεαλισμό, καθώς και τις μαρξιστικές προσεγγίσεις της Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας. Στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με εναλλακτικά θεωρητικά παραδείγματα που αμφισβητούν τις παραδοσιακές κρατοκεντρικές και θετικιστικές προσεγγίσεις.

Στις τελευταίες θεματικές ενότητες εξετάζονται ζητήματα διεθνών καθεστώτων, θεωρίας διπλωματίας, θεωρίας πολέμου και ηγεμονικού πολέμου, καθώς και οι σχέσεις μεταξύ πολιτισμού, θρησκείας, νοοτροπίας και διεθνούς πολιτικής. Το μάθημα ολοκληρώνεται με ανάλυση θεμελιωδών ζητημάτων οντολογίας και επιστημολογίας στις Διεθνείς Σχέσεις και συνολική ανακεφαλαίωση της διδακτέας ύλης.

Ενδεικτική Βιβλιογραφική Αντιστοίχιση Ύλης

Μάθημα: Θεωρία Διεθνών Σχέσεων

Η ακόλουθη αντιστοίχιση κεφαλαίων οργανώνεται με βάση τις θεματικές ενότητες του προγράμματος διδασκαλίας και τα βασικά συγγράμματα του μαθήματος. Η επιλογή των κεφαλαίων στοχεύει στη θεωρητική συνοχή και στην παράλληλη μελέτη των κλασικών και σύγχρονων προσεγγίσεων των Διεθνών Σχέσεων.

1. Εισαγωγή στη Θεωρία Διεθνών Σχέσεων

Ιστορική εξέλιξη – Θεωρία και Έρευνα

Από το:

Baylis & Smith — *Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής*

Εισαγωγή
Steve Smith και John Baylis
Παγκοσμιοποίηση και παγκόσμια πολιτική
Anthony McGrew
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ:
ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
Η εξέλιξη της διεθνούς κοινωνίας
David Armstrong
Διεθνής ιστορία, 1900-1990
Len Scott

Από το:

G. Sorensen, J. Moller, R. Jackson, *Θεωρία και Μεθοδολογία των Διεθνών Σχέσεων. Η Σύγχρονη Συζήτηση*, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg, 2023. Μέρος Α', Κεφάλαιο 1.

Τα κεφάλαια αυτά λειτουργούν ως γενική εισαγωγή στο θεωρητικό πεδίο, στις μεγάλες διαμάχες της θεωρίας και στις κύριες σχολές σκέψης.

2. Ρεαλιστική Σχολή Σκέψης

Κλασικός Ρεαλισμός

Από το:

Morgenthau — Πολιτική μεταξύ των Εθνών

- Κεφάλαιο 1: Έξι Αρχές του Πολιτικού Ρεαλισμού
- Κεφάλαιο 3: Η Έννοια του Εθνικού Συμφέροντος
- Κεφάλαια για Ισχύ και Ισορροπία Δυνάμεων

Από το:

Baylis & Smith

- Κεφάλαιο περί Ρεαλισμού

Η μελέτη του Morgenthau είναι θεμελιώδης για την κατανόηση:

- της ισχύος,
- του εθνικού συμφέροντος,
- της αναρχίας,
- της ισορροπίας δυνάμεων.

Από το:

G. Sorensen, J. Moller, R. Jackson, *Θεωρία και Μεθοδολογία των Διεθνών Σχέσεων. Η Σύγχρονη Συζήτηση*, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg, 2023. Μέρος Α', Κεφάλαιο 2.

3. Νεορεαλισμός – Δομικός Ρεαλισμός

Από το:

Kenneth Waltz — Διεθνής Πολιτική

- Κεφάλαιο 5: Πολιτικές Δομές
- Κεφάλαιο 6: Αναρχες τάξεις και Ισορροπίες Ισχύος

Τα συγκεκριμένα κεφάλαια αποτελούν τον πυρήνα του Δομικού Ρεαλισμού και της συστημικής ανάλυσης του διεθνούς συστήματος.

4. Επιθετικός Νεορεαλισμός – Νεοκλασικός Ρεαλισμός

Από το:

Baylis & Smith

- Κεφάλαιο περί Σύγχρονου Ρεαλισμού
- Υποενότητες:
 - Offensive Realism
 - Neoclassical Realism

Προτείνεται παράλληλη αναφορά στον John Mearsheimer για την έννοια της ηγεμονικής επιδίωξης ισχύος.

Από το:

G. Sorensen, J. Moller, R. Jackson, Θεωρία και Μεθοδολογία των Διεθνών Σχέσεων. Η Σύγχρονη Συζήτηση, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg, 2023. Μέρος Β΄, Κεφάλαιο 3.

5. Φιλελευθερισμός – Νεοφιλελευθερισμός – Νέο (P)-Νέο (Φ) αντιπαράθεση

Από το:

Baylis & Smith

- Κεφάλαιο περί Φιλελευθερισμού
- Κεφάλαιο περί Νεοφιλελευθερισμού και Διεθνών Θεσμών
- Κεφάλαιο 7 περί «Σύγχρονες δεσπόζουσες προσεγγίσεις: Νεορεαλισμός και Νέοφιλελευθερισμός.»

Βασικές έννοιες:

- συνεργασία,
 - αλληλεξάρτηση,
 - διεθνείς οργανισμοί,
 - καθεστώτα.
-

6. Αγγλική Σχολή – Διεθνής Κοινωνία

Από το:

Baylis & Smith

- Κεφάλαιο περί Αγγλικής Σχολής

Ιδιαίτερη έμφαση:

- Hedley Bull,
 - Martin Wight,
 - διεθνής κοινωνία,
 - διεθνής τάξη,
 - ισορροπία δυνάμεων ως θεσμός.
-

7. Μεταθετικιστικές Θεωρίες

Από το:

Baylis & Smith

- Κεφάλαιο περί Κονστρουκτιβισμού
- Κεφάλαιο περί Μεταμοντερνισμού
- Κεφάλαιο περί Φεμινισμού

Εξετάζονται:

- ταυτότητα,
 - λόγος,
 - κοινωνική κατασκευή της ισχύος,
 - φύλο και διεθνής πολιτική.
-

8. Κριτικός και Επιστημονικός Ρεαλισμός

Παράδοση Μαθήματος

Από το:

Baylis & Smith

Μεταδομισμός Lene Hansen
Μετα-αποικιοκρατία Christine Sylvester

9. Διεθνής Πολιτική Οικονομία – Μαρξισμός

Από το:

Baylis & Smith

- Κεφάλαιο περί Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας
- Κεφάλαιο περί Μαρξιστικών Προσεγγίσεων

Από το:

G. Sorensen, J. Moller, R. Jackson, *Θεωρία και Μεθοδολογία των Διεθνών Σχέσεων. Η Σύγχρονη Συζήτηση*, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg, 2023. Μέρος Α΄, Κεφάλαιο 6.

Κεντρικές έννοιες:

- καπιταλισμός,
 - εξάρτηση,
 - παγκόσμιο σύστημα,
 - ηγεμονία.
-

10. Διεθνή Καθεστώτα – Θεωρία Διπλωματίας – Πόλεμος

Από το:

Baylis & Smith

- Κεφάλαιο περί Διεθνών Καθεστώτων
 - Κεφάλαια 13 και 14 περί Πολέμου και Ασφάλειας
 - Κεφάλαιο περί Διπλωματίας
-

11. Διεθνείς Σχέσεις - Ο ρόλος του πολιτισμού, της νοοτροπίας, και της θρησκείας στην Διεθνή Πολιτική.

Από το:

Baylis & Smith

- Κεφάλαιο 25 περί της Κουλτούρας στις Διεθνείς Σχέσεις.

Από το:

G. Sorensen, J. Moller, R. Jackson, *Θεωρία και Μεθοδολογία των Διεθνών Σχέσεων. Η Σύγχρονη Συζήτηση*, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg, 2023. Μέρος Γ', Κεφάλαιο 11.

12. Επιστημολογία – Οντολογία στις Διεθνείς Σχέσεις

- Παράδοση Μαθήματος

Ενδεικτική Μελέτη ανά Θεωρητική Σχολή

Θεωρία	Βασικό Σύγγραμμα
Κλασικός Ρεαλισμός	Morgenthau
Δομικός Ρεαλισμός	Waltz
Σύγχρονες Θεωρίες ΔΣ	Baylis & Smith
Αγγλική Σχολή	Baylis & Smith
Κονστρουκτιβισμός	Baylis & Smith
Φεμινισμός	Baylis & Smith
Διεθνής Πολιτική Οικονομία	Baylis & Smith